

Pradžia>Teisės aktai ir Teismo praktika>Nacionalinės teisės aktai

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (ro) neseniai atlikta pakeitimų.

rumunų

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Swipe to change

Nacionalinės teisės aktai

Rumunija

Šiame puslapyje pateikiama informacija apie Rumunijos teisinę sistemą ir apžvelgiama Rumunijos teisė.

Oficialaus vertimo rodoma kalba nėra.

Čia galite susipažinti su šio teksto vertimu, atliktu mašininio vertimo priemone. Turėkite omenyje, kad jis skirtas tik padėti suprasti tekstą. Šio puslapio savininkas nepisima jokios atsakomybės dėl šio mašininio vertimo priemone išversto teksto kokybės.

-----lietuvių-----bulgarųispanųčekųdanųvokiečiųestųgraikųanglųprancūzųkroatųitalųlatviųvengrųmaltiečiųnyderlandų

lenkųportugalųslovakųslovėnųsuomiųšvedų

Teisės šaltiniai

Rumunijos teisės šaltiniai:

Rumunijos Konstitucija;

parlamento priimti įstatymai (konstituciniai įstatymai, pagrindiniai ir paprastieji įstatymai);

Rumunijos prezidento dekretai;

vyriausybės teisės aktai (potvarkiai, nepaprastosios padėties potvarkiai, sprendimai);

centrinės vyriausybės administracijos priimti teisės aktai (ministrų įsakymai, instrukcijos ir taisyklės);

vietos valdžios administracijos priimti aktai (apygardos tarybų, vietos tarybų, Bukarešto bendrosios tarybos);

ES teisės aktai (reglamentai, direktyvos);

tarptautinės sutartys, kurių šalis yra Rumunija.

Teisės aktų rūšių aprašas

Rumunijos teisės sistemą sudaro toliau aprašyti teisės aktai.

Konstitucija – aukščiausios galios Rumunijos įstatymas. Konstitucijoje reglamentuojama Rumunijos, kaip nacionalinės, unitarinės ir nedalomos valstybės, struktūra, įstatymų vykdomosios, leidžiamosios ir teismų valdžios, taip pat valstybės institucijų, piliečių ir juridinių asmenų tarpusavio santykiai.

Konstitucinius įstatymus priima steigiamoji valdžia, t. y. tuo tikslu išrinkta ir sušaukta steigiamoji asamblėja.

Pagrindiniai įstatymai reglamentuoja valstybei ypač svarbias sritis, pvz., valstybės sienas, Rumunijos pilietybę, valstybės herbą ir valstybės antspaudą, nuosavybės ir paveldėjimo teisės normas, referendumų rengimą ir organizavimą, nusikalstamas veikas, nuosprendžius ir baudmės vykdymo taisykles, Aukščiausiosios magistratų tarybos, teismų, prokuratūros ir Auditorių rūmų struktūrą ir veikimą, nuo valdžios institucijų nukentėjusių asmenų teises, nacionalinį saugumą, vyriausybės institucijų struktūrą, politines partijas.

Paprastieji įstatymai reglamentuoja visas kitas pagrindinių įstatymų nereglamentuojamas sritis. Paprastuoju įstatymu negali būti iš dalies keičiama ar pakeičiama aukštesnės galios teisės norma, pvz., pagrindinis įstatymas arba Konstitucija.

Specialiais atvejais (tarp parlamento sesijų) tam tikros sritys, kurias nustato parlamentas, gali būti reglamentuojamos **vyriausybės potvarkiais**. Tokie potvarkiai priimami remiantis specialiu įgaliojimo aktu, laikantis tame akte nustatytų apribojimų ir sąlygų. Nepaprastosios padėties atvejais vyriausybė bet kuriuo klausimu gali priimti nepaprastosios padėties potvarkius, jei mano, kad tai būtina.

Vyriausybės sprendimuose nustatoma, kaip turi būti veiksmingai įgyvendinti įstatymai, ir įvairūs kiti organizaciniai jų įgyvendinimo aspektai.

Centrinės vyriausybės administracijos priimti teisės aktai (įsakymai ir instrukcijos) priimami tik remiantis įstatymais, vyriausybės sprendimais bei vyriausybės potvarkiais ir siekiant juos įgyvendinti.

Autonominių administracinių institucijų aktai.

Vietos valdžios administracijos (apygardos tarybų, vietos tarybų, Bukarešto bendrosios tarybos) **priimti teisės aktai** reglamentuoja vietos valdžios institucijų kompetencijai priskiriamas sritis.

Kiti teisės šaltiniai

EŽTT praktika ir ES teismų praktika.

Nors nacionalinių teismų praktika nėra teisės šaltinis, Aukščiausiojo Kasacinio Teisingumo Teismo sprendimai, kuriais siekiama užtikrinti vienodą tam tikrų teisės nuostatų aiškinimą, neabejotinai yra antriniai teisės šaltiniai. Be to, antriniais teisės šaltiniais gali būti laikomi Konstitucinio Teismo sprendimai, turintys *erga omnes*, bet ne *inter partes litigantes* poveikį.

Pagal įstatymo Nr. 287/2009 dėl civilinio kodekso 1 straipsnį civilinės teisės šaltiniai gali būti įstatymai, **praktika ir bendrieji teisės principai**. „Praktika“ čia reiškia tradicijas (papročius) ir profesinę praktiką.

Minėtomis nuostatomis išdėstytos šios nusistovėjusios praktikos kaip teisės šaltinio taikymo taisyklės:

praktika taikoma įstatymuose neapibrėžtais atvejais. Jeigu praktikos nėra, galioja panašioms situacijoms taikomos teisės nuostatos, o kai jų nėra, taikomi bendrieji teisės principai;

įstatymais reglamentuotose srityse praktika taikoma tik tuomet, kai tai aiškiai nurodoma įstatyme;

teisės šaltiniais gali būti laikoma tik viešąją tvarką ir visuotinai pripažintus moralės principus atitinkanti praktika;

suinteresuotoji šalis turi įrodyti, kad praktika egzistuoja ir kokia tai praktika. Laikoma, kad tam tikros srities įgaliojimus turinčių institucijų ar organizacijų parengtuose rinkiniuose paskelbta praktika egzistuoja, jeigu neįrodoma priešingai.

Teisės normų hierarchija

Rumunijos teisės normų hierarchija:

teisės normų hierarchijoje Rumunijos Konstitucija ir konstituciniai įstatymai yra aukščiausios galios teisės aktai. visi kiti teisės aktai ir normos privalo juos atitikti;

antroje vietoje pagal teisės normų hierarchiją yra pagrindiniai įstatymai. Parlamentas pagrindinius įstatymus priima kvalifikuota balsų dauguma; paprastieji įstatymai yra trečioje vietoje pagal teisės normų hierarchiją. Parlamentas paprastuosius įstatymus priima paprasta balsų dauguma. Paprastuoju įstatymu negalima iš dalies keisti arba pakeisti pagrindinių įstatymų arba Konstitucijos; vyriausybės potvarkiai yra ketvirtoje vietoje pagal teisės normų hierarchiją; vyriausybės sprendimai yra penktoje vietoje pagal teisės normų hierarchiją; centrinės vyriausybės administracijos ir autonominių administracinių institucijų priimti teisės aktai yra šeštoje vietoje pagal teisės normų hierarchiją; vietos valdžios administracijos (apygardos tarybų, vietos tarybų, Bukarešto bendrosios tarybos) priimti teisės aktai yra žemiausioje teisės normų hierarchijos vietoje.

Institucinė sistema

Už teisės aktų priėmimą atsakingos institucijos

Pagal Konstituciją valstybė grindžiama konstitucinės demokratijos principais, t. y. **valdžių** (įstatymų leidžiamosios, vykdomosios ir teisimų) **atskyrimo**, **įgaliojimų pusiausvyros ir patikrų bei atsvarų sistemos principais**.

Valdžia yra padalinta ir ją įgyvendina parlamentas, vyriausybė ir teismai. Konstitucinis Teismas, Rumunijos ombudsmenas, Auditorių rūmai ir Teisėkūros taryba taip pat užtikrina viešosios valdžios institucijų ir piliečių galių pusiausvyrą.

Parlamentas yra aukščiausias piliečių atstovavimo organas ir vienintelis šalies teisės aktų leidėjas. Jį sudaro **Deputatų rūmai** ir **Senatas**. Iš esmės **įstatymų leidžiamoji valdžia** priklauso vien parlamentui, tačiau tam tikrais atvejais jis šia funkcija dalijasi su vykdomąja valdžia (vyriausybe) ir rinkėjais (piliečiais).

Vyriausybė gali priimti potvarkius, remdamasi konkrečiu parlamento įstatymu, kuriuo jai suteikiami tokie įgaliojimai. Išimtinėmis nepaprastosios padėties aplinkybėmis, kurias reikia spręsti skubiai, vyriausybė taip pat gali priimti nepaprastosios padėties potvarkius.

Teisėkūros sprendimų priėmimo procesas

Teisėkūros sprendimų priėmimo procesą sudaro trys toliau nurodyti etapai:

1. Vyriausybės etapas arba ikiparlamentinis etapas:

teisės akto projektas parengiamas ir patvirtinamas vyriausybės lygmeniu;

teisės akto projektas pateikiamas viešoms konsultacijoms įstatymu nustatytais sąlygomis;

teisės akto projektą patvirtina Teisėkūros taryba, ministerijos ir kitos institucijos;

teisės akto projektas priimamas vyriausybės lygmeniu.

2. Parlamento etapas:

teisės akto projektas perduodamas vieniems iš parlamento rūmų (Deputatų rūmams arba Senatui, kaip pirmiesiems rūmams), atsižvelgiant į Rumunijos Konstitucijos nustatytą kompetenciją;

teisės akto projektas apsvarstomas nuolatinuose parlamento komitetuose (kai kuriais atvejais gali būti įsteigiami specialūs komitetai) ir priimama teisės akto projekto ataskaita arba nuomonė;

pirmieji rūmai plenariniame posėdyje paskelbia nuomonę dėl jiems pateiktų teisės aktų projektų ir teisės aktų pasiūlymų. Pirmieji rūmai nuomonę dėl jiems pateiktų teisės aktų projektų ir teisės aktų pasiūlymų paskelbia per 45 dienas nuo jų pateikimo parlamento Nuolatiniam biurui;

jei priimami kodeksai ar kiti ypač sudėtingi įstatymai, taikomas 60 dienų nuo jų pateikimo Nuolatiniam biurui terminas;

priimant vyriausybės nepaprastosios padėties potvarkius taikomas 30 dienų terminas;

jei nuomonė iki nustatyto termino nepaskelbiama, teisės akto projektas arba teisės akto pasiūlymas laikomas priimtu ir teikiamas Deputatų rūmams, kad šie priimtų galutinį sprendimą.

Tuomet dėl teisės aktų projektų arba teisės aktų pasiūlymų balsuojama (priimti arba atmesti) ir jie teikiami atitinkamiems rūmams (Deputatų rūmams arba Senatui, kaip antriesiems rūmams), kad šie priimtų galutinę teisės akto redakciją.

3. Etapas po svarstymo parlamente:

įstatymo konstitucingumo kontrolė (*a priori* kontrolė) (Konstitucinis Teismas patvirtina, kad įstatymas atitinka Konstituciją). Atlikti tokią kontrolę gali prašyti **Rumunijos prezidentas**, kurių nors rūmų pirmininkas, vyriausybė, Aukščiausiasis Kasacinis Teisingumo Teismas, Rumunijos ombudsmenas, bent 50 deputatų arba bent 25 senatoriai. Tokia kontrolė taip pat gali būti atliekama *ex-officio*;

galiausiai **įstatymą oficialiai skelbia** prezidentas per 20 dienų nuo jo gavimo. Jei prezidentas prašo persvarstyti įstatymą (toks prašymas gali būti pateikiamas tik kartą) arba patikrinti jo konstitucingumą, įstatymas oficialiai skelbiamas per 10 dienų nuo tos dienos, kai jis gaunamas po pakartotinio svarstymo arba nuo Konstitucinio Teismo sprendimo dėl jo atitikties Konstitucijai gavimo dienos;

įstatymas įsigalioja per tris dienas nuo jo paskelbimo Rumunijos oficialiojo leidinio I dalyje arba vėlesnę įstatyme nustatytą datą.

Teisinės duomenų bazės

Teisėkūros tarybos sukurtoje, tvarkomoje ir atnaujinamoje **Rumunijos teisinių duomenų bazėje** suteikiama galimybė nemokamai susipažinti su viešai skelbiamais Rumunijos teisės aktais.

Tai internetinė *Repertoriul legislației României*® [Rumunijos teisės aktų žinyno] versija – oficialus Rumunijos teisės aktų rinkinys, kuriame pateikiama tiksli ir teisinga informacija apie kiekvieno įstatymo teisinį statusą skirtingu laikotarpiu.

Duomenų bazėje pateikiami duomenys nuo 1864 m. iki šiandien.

Duomenis galima rasti pagal šiuos paieškos kriterijus:

teisės akto kategoriją arba tipą;

numerį;

priėmimo metus (laikotarpį);

paskelbimo laikotarpį;

oficialų paskelbimą (tipas, numeris, metai);

raktinius žodžius pavadinime;

akto statusą (galioja, nebegalioja);

kitus kriterijus (teisės aktas, individualus arba paskelbtas, nepaskelbtas).

Teisėkūros tarybos intranete įdiegta duomenų bazė, kurioje pateikiama atnaujinama išsami teisinė informacija, būtina konkrečiai teisės akto projektui patvirtinti, arba teisėkūros procese naudinga informacija.

Dar viena teisinė **duomenų bazė** (nors jos struktūra yra kitokia) įdiegta **Deputatų rūmų** (vienų iš parlamento rūmų) svetainėje. Joje paiešką galima vykdyti pagal:

teisės akto tipą;

numerį;

datą;

teisės aktą priėmusią valdžios instituciją;
paskelbimo datą ir raktinius žodžius (akto pavadinime ir tekste).

Ar duomenų baze galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų baze galima naudotis **nemokamai**.

Paskutinis naujinimas: 20/03/2014

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.